

3,32/1,2.

Kształt.

§ 1.

Dla sprawdzenia, czy średnice otworów pojemników odpowiadają §§ 6 i 7. Przep. Leg. 2,32/1, posługujemy się sprawdzianami. Otwór pojemnika wtedy odpowiada przepisowi, gdy dolna część sprawdzianu daje się wprowadzić w otwór pojemnika, zaś górna nie daje się w niego włożyć. Miano oraz kształt pojemnika są uwidocznione na sprawdzianie, który służyć ma do sprawdzania tegoż pojemnika. Można także użyć dla sprawdzenia otworu pojemnika suwaka mierniczego, nastawiając go kolejnie na największy i najmniejszy dla danego pojemnika dopuszczalny otwór, lub poprostu mierząc nim średnicę otworu i sprawdzając, czy znajduje się ona w granicach, podanych w 2,32/1 § 7. Sprawdzić należy przynajmniej dwie prostopadłe do siebie średnice każdego otworu. Zachowanie tych wymiarów w głębi pojemnika należy ocenić na oko.

Konstrukcja.

§ 2.

Wytrzymałość pojemnika.

Wytrzymałość pojemnika zależy od grubości materiału, zużytkowanego na jego części konstrukcyjne, od rodzaju materiału, kształtu pojemnika i wzmocnień (np. usztywnienia obrzeży).

Dla pojemników żelaznych Przep. Leg. zastrzegają najmniejsze grubości blachy, użytej do ich budowy. Zmierzyć można jednak tylko grubość pobocznic, gdyż zmierzenie grubości dna z dokładnością do 0,05 mm wymagałoby zbyt kosztownych urządzeń.

Dla pojemników z innych metali niż żelazo oraz niemetalowych wymaganie wytrzymałości określone jest przez § 14-ty poz. 2,32/1. Jednak podanie pewnych i ścisłych wskazówek co do sposobu mierzenia wytrzymałości tych pojemników, wobec różnorodności ich wykonania i materiałów, nie jest możliwe. Naogół wystarczy przekonanie się, czy pod naciskiem ręki pobocznica okaże dostateczną wytrzymałość, by nie ulec zniekształceniu przy wypadkach, zachodzących zwyczajnie podczas normalnego używania pojemnika. To samo odnosi się do den wszelkich pojemników.

Pojemniki, które się dają w ten sposób odkształcić, należy bezwzględnie brakować. Siłę nacisku należy miarkować według wytrzymałości pojemnika żelaznego, sporządzonego z blachy przepisanej grubości, gdyż taki pojemnik może być uważany za dostateczny, w rozumieniu §-u 14-go poz. 2,32/1, wytrzymały. Z tego wynika, iż pojemniki metalowe nieżelazne muszą być robione z grubszej blachy niż odpowiednie pojemniki żelazne, gdyż żelazo jest materiałem wytrzymalszym od innych metali, używanych do budowy pojemników.

W każdym razie przy sprawdzaniu pojemników metalowych, dla których najniższa dopuszczalna grubość materiału nie jest przepisana, należy zwracać baczną uwagę na to, czy ścianki ich nie będą zbyt słabe. Baczną uwagę zwracać należy także na wytrzymałość den wszelkiego rodzaju pojemników oraz na okucia pojem-

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 6 grudnia 1929 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

ników drewnianych, a szczególnie giętych, mianowicie czy profil tych okuć jest wystarczający do nadania budowie należytej wytrzymałości.

W wypadkach, budzących wątpliwości, należy odmawiać legalizacji, a w razie sprzeciwu strony zainteresowanej oddać sprawę do rozstrzygnięcia naczelnikowi okręgu.

Pomiar grubości pobocznic i obrzeży pojemników wykonywa się zapomocą mikrometru (POM poz. 3,425 rys. 1).

Przy wymierzaniu grubości ścianki wsuwa się ją pomiędzy rozsunięte macki tak, aby macka nieruchoma dotykała ścianki. Następnie obracamy moletką macki ruchomej, nie dotykając bębna, wskutek czego posuwamy ją aż do zetknięcia się ze ścianką, co zauważyć można z tego, że bęben, pomimo dalszego obracania moletki, już się nie obraca. Teraz na skali odczytujemy wynik w milimetrach i półmilimetrach; następnie uważamy, z którą kreską podziałki na obwodzie *E* zlewa się kreska pozioma skali nieruchomej *D*; przypuśćmy, że wypada ona pomiędzy 46-tą i 47-mą kreską podziałki na obwodzie w odległości 0,8 od kreski 46-ej; to znaczy, że do wyniku, odczytanego na skali półmilimetrowej *D*, należy dodać jeszcze 0,468 milimetra. Tysiączne *mm* należy zaokrąglać do najbliższych setnych, a więc w danym wypadku do 0,47 *mm*.

Dobrze jest powtórzyć pomiar w kilku miejscach ścianki badanej. Grubość jej odpowiada przepisom wtedy, gdy żaden z wyników nie jest mniejszy od najmniejszej grubości dopuszczalnej.

Podstawa typu GUM daje możność umieszczania macek mikrometru na różnych wysokościach, przez co umożliwione jest sprawdzenie grubości pobocznic w kilku miejscach nie tylko na jednym poziomie, lecz i na różnych głębokościach. Dla pomiaru grubości pobocznic większych pojemników należy wyjąć mikrometr z podstawy i mierzyć, trzymając go w ręku przez tkaninę, aby zabezpieczyć podkowę od rozgrzewania ręką, co by powodowało błędy pomiaru.

Dla dokładności pomiaru jest również konieczne, aby macka ruchoma (płaska) stykała się z pobocznica, mierzona wzdłuż całej swej powierzchni (a nie z jednego tylko brzegu), w przeciwnym razie wyniki będą zbyt wielkie. Jeżeli po dosunięciu macek do siebie kreska na bębnie mikrometru nie wskazuje na zero podziałki, to różnicę należy uwzględnić w pomiarze jako poprawkę.

Postanowienia końcowe.

§ 3.

Niniejsza instrukcja wraz z poprzednio wydanymi (POM 3,32/1,15; /1,3; /1,4; /1,5; /1,6; /1,7; /1,75; /1,8; /1,9; /1,91; /1,92) tworzą całość przepisów o sposobie legalizacji pojemników zwyczajnych kształtu krągłego.

Uchyla się wszelkie zarządzenia dotychczas obowiązujące w tym zakresie, a między innymi z niem. Instruktion II rozdział A, z Instruktion IV rozdział A, z austr. Instruktionen f. d. Eichämter (19.12.1872) rozdziały II i IV.

Przepisy niniejsze należy stosować odrazu.

Warszawa, dnia 21 listopada 1929 r.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

(—) inż. Z. Rauszer

GUM № 29.1.2101.1.